

Gio Meijer en Frans Kusse

Homeopathische geneeskunde en **oncologie**

Een overzicht

Inleiding

Het merendeel van de patiënten bij wie de diagnose kanker wordt gesteld, zoekt naast de reguliere behandeling ook ondersteuning bij complementaire vormen van geneeskunde, waarbij homeopathie en acupunctuur in de meeste landen het meest gebruikt worden. Hoewel de reguliere behandelmethoden steeds effectiever worden, zijn er in het algemeen veel bijwerkingen. Bovendien hebben een toenemend aantal mensen behoefte om ook zelf aan hun gezondheid te werken, waarbij de kwaliteit van leven een belangrijke rol speelt. Zoals in dit artikel zal worden besproken wordt homeopathie in Oostenrijk en Frankrijk in academische ziekenhuizen aangeboden in het kader van een ondersteunende therapie (*supportive care*). De resultaten van deze integrale benadering blijkt niet alleen heel effectief te zijn – minder bijwerkingen van chemo-, radio-, hormoontherapie en chirurgie, een beter gevoel van welbevinden en zelfs een langere overlevingstijd bij mensen met terminale vormen van kanker – maar ook tot grotere patiënttevredenheid te leiden. Oncologen in de betreffende ziekenhuizen bevestigen dat door deze integrale aanpak ook de conventionele therapie beter aanslaat, omdat kuren beter worden verdragen en er minder mensen vanwege ernstige bijwerkingen hoeven te stoppen. Samengevat kan gesteld worden dat homeopathie als onderdeel van *supportive cancer care* effectief is, veilig en relatief weinig kosten met zich meebrengt.

Gio Meijer, arts integrale geneeskunde gespecialiseerd in homeopathische geneeskunde

Frans Kusse, arts integrale geneeskunde gespecialiseerd in homeopathische geneeskunde

Homeopathische geneeskunde is gebaseerd op het zogenaamde *similia-principe*: een stof die bepaalde verschijnselen kan veroorzaken, kan in een kleine dosis deze verschijnselen ook (helpen) genezen. Dit principe vinden we al terug bij Hippocrates. Er wordt gebruik gemaakt van stapsgewijs verdunde en krachtig geschudde geneesmiddelen. Dit proces wordt potentiëren genoemd.

De kracht en essentie van homeopathie ligt in het stimuleren van het zelfherstellend vermogen. Door de kleine doses – vaak gepotentieerd tot boven het getal van Avogadro – is homeopathie een volkomen veilige methode en kan er geen sprake zijn van interactie tussen homeopathische en conventionele geneesmiddelen.

Homeopathie wordt wereldwijd door zo'n driehonderdduizend artsen toegepast en vele miljoenen mensen maken er naar tevredenheid gebruik van. In veel landen behoort homeopathie tot de reguliere geneeskunde en in enkele landen, zoals India, Brazilië, Mexico en enkele staten van de vs, als een medisch specialisme erkend. In Europa wordt homeopathie breed toegepast, ook in ziekenhuizen, zoals in Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Italië en Zwitserland. In Zwitserland worden homeopathische behandelingen zelfs vanuit de basisverzekering vergoed.

Nederland loopt hierbij ver achter.

Het wetenschappelijk bewijs voor de werking van homeopathie bij mensen (en dieren) is vergelijkbaar met het bewijs voor reguliere geneeskunde.¹⁾

Hoewel er nog geen sluitende verklaring te geven is voor de werking van homeopathische geneesmiddelen is er veel bewijs vanuit fundamenteel onderzoek op celniveau, bij planten en dieren dat homeopathie werkt en is er toenemend bewijs voor de hypothese dat deze geneesmiddelen een signaalwerking hebben die niet dosisafhankelijk is en dat er informatie wordt overgedragen via een elektromagnetisch veld.²⁾

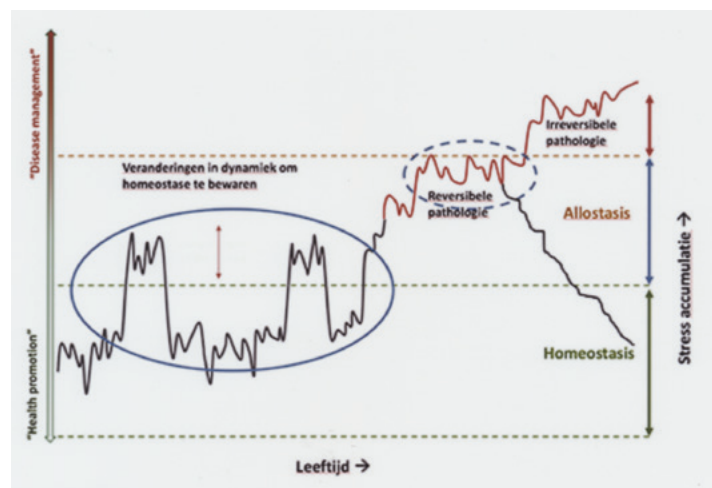
Homeopathische geneeskunde stimuleert gezondheid

Doel van een homeopathische behandeling is het bewaken en ondersteunen van de homeostase, vooral in voorstadiën van ziekten wanneer mensen aangeven 'niet lekker in hun vel te zitten' maar er nog geen fysieke veranderingen zijn opgetreden, en voorkomen dat het systeem 'mens' (lichaam en geest) richting allostase gaat of zelfs in het gebied van irreversibele pathologie komt (zie figuur 1).

In het gebied van 'reversibele pathologie', zoals bij aandoeningen die nu worden gerangschikt onder de diagnose 'SOLK', kan homeopathie nog zorgen dat er herstel optreedt richting homeostase, maar als er eenmaal irreversibele pathologie is opgetreden, wordt de kans op herstel uiteraard kleiner. Ook al bestaat er goed gedocumenteerde casuïstiek waarbij mensen genezen zijn na een homeopathische behandeling van klinisch aangetoonde vormen van kanker mag er niet gesteld worden dat kanker met homeopathie alleen te genezen is.³⁾

Als ondersteunende therapie bij kanker kan homeopathie echter een belangrijke rol spelen. Uit verschillende onderzoeken blijkt homeopathische geneeskunde bijwerkingen te kunnen verminderen van de conventionele oncologische therapieën, de kwaliteit van leven te kunnen verhogen en er zijn aanwijzingen dat mensen met kanker die ook homeopathisch worden behandeld, langer leven. Dat blijkt zowel uit het werk van prof. dr. Michael Frass aan de universiteit van Wenen⁴⁾ en in een internationale studie⁵⁾ als uit de ervaringen van dr. Jean-Lionel Bagot aan de universiteitskliniek van Straatsburg.⁶⁾

Figuur 1. Het ontstaan van ziekte vanuit de systeembioïogie. Met dank aan prof. dr. Jan van der Greef, hoogleraar Systeembioïogie aan de Universiteit van Leiden

Homeopathische ondersteuning bij de behandeling van kanker: Homeopathic Supportive Care

Sinds de publicatie van Krakowski in 2004⁷⁾ is er een definitie van ondersteunende behandeling bij kanker, namelijk *supportive care*.

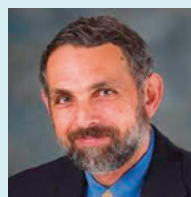
De definitie van *supportive care* is de totale zorg en ondersteuning die nodig zijn om patiënten tijdens hun ziekte te ondersteunen, naast specifieke oncologische behandelingen.

Heeft homeopathische geneeskunde een rol bij Supportive Cancer Care?

Prof. Moshe Frenkel stond aan de wieg van *Integrative Medicine* in de vs en was medisch directeur van het *Integrative Medicine* programma aan het M.D. Anderson Cancer Center in Houston Texas, een van de grootste kankercentra in de wereld met meer dan zeventig jaar ervaring. Hij richtte de eerste *Integrative Medicine* kliniek op in dit centrum.

Hij deed onderzoek naar de mogelijke rol van integrale geneeskunde en specifiek van homeopathische geneeskunde als ondersteunende rol bij de behandeling van kanker.⁸⁾ Studies van homeopathische geneesmiddelen, gecombineerd met een conventionele kankerbehandeling, tonen dat deze geneesmiddelen de kwaliteit van leven verbeteren, de symptoomlast verminderen en mogelijk de overlevings-tijd verlengen bij patiënten met een fatale vorm van kanker.

Prof. Moshe Frenkel is oprichter en directeur van *Integrative*

Oncology Consultants. Hij is *Clinical Associate Professor* aan de medische faculteit van de universiteit van Texas en gecertificeerd huisarts met een uitgebreide ervaring in complementaire en integrale geneeskunde. Voorheen was hij medisch directeur van het integrale geneeskunde programma in het M.D. Anderson Cancer Center in Houston. In dit ziekenhuis worden niet alleen de patiënten integraal behandeld met allerlei aanvullende therapieën maar ook hun directe familieleden (*'everyone who is touched by cancer'*).

Prof. Frenkel heeft meer dan honderd publicaties op zijn naam staan in peer reviewed tijdschriften op het gebied van integrale oncologie en werkte mee aan vrijwel alle Amerikaanse leerboeken op dit vakgebied.

Voordat hij ging werken in het M.D. Anderson Cancer Centre zorgde hij ervoor dat *Integrative Medicine* geïntegreerd werd binnen het medische curriculum aan de Universiteit van Texas. Sinds 2011 geeft hij ook leiding aan de *Integrative Oncology Service* in *The Institute of Oncology* in het *Meir Medical Center* in Israël.

Heeft homeopathie een rol bij de behandeling van kanker?

Patiënten met kanker maken gewoonlijk ook gebruik van complementaire en integrale geneeskunde, inclusief homeopathie. Homeopathie is in populariteit toegenomen onder het grote publiek maar wordt met scepsis bekeken door de medische academische wereld en wordt nog steeds buitengesloten van conventioneel voorgeschreven behandelingen.

De laatste jaren is er gebruik gemaakt van homeopathie binnen de *cancer care* in Europese landen en in andere landen over de hele wereld.

Dit gebruik roept de vraag op of er enig voordeel is om deze vorm van zorg te gebruiken bij kankerpatiënten.

Het doel van het onderzoek waarop dit artikel is gebaseerd is om het bewijs te onderzoeken dat er is met betrekking tot de voordelen van homeopathie bij *cancer care*.

Er is enig fundamenteel onderzoek waaruit blijkt dat homeopathische geneesmiddelen cellulaire veranderingen veroorzaken bij sommige kankercellen. In diermodellen hebben verschillende homeopathische geneesmiddelen een remmend effect getoond bij de ontwikkeling van bepaalde tumoren.

Er zijn enkele klinische studies waarbij homeopathische geneesmiddelen werden gecombineerd met conventionele zorg en die hebben aangetoond dat homeopathische geneesmiddelen de kwaliteit van leven verbeteren, de last aan symptomen verminderen en mogelijk de overleving verbeteren bij patiënten met kanker.

De bevindingen van verschillende laboratorium- en klinische onderzoeken wekken de indruk dat homeopathie enig voordelig effect kan hebben in *cancer care*.

Hoewel aanvullende en groter opgezette studies nodig zijn om deze bevindingen te bevestigen, kan het gebruik van homeopathie onder bepaalde omstandigheden overwogen worden als een aanvullende methode die geïntegreerd kan worden binnen de *cancer care*, gegeven de lage kosten, de minimale risico's en de potentiële omvang van de effecten van homeopathie.

Bron: Frenkel M, *Is There a Role for Homeopathy in Cancer Care? Questions and Challenges*. *Curr Oncol Rep*. 2015 Sep;17(9):43. doi: 10.1007/s11912-015-0467-8.

Supportive care in het academisch ziekenhuis van Wenen

Prof. dr. Michael Frass is momenteel werkzaam als hoogleraar Interne Geneeskunde, met intensive care als aandachtsgebied, in het academisch ziekenhuis van de universiteit van Wenen. Op het gebied van intensive care heeft hij een nieuw hulpmiddel ontwikkeld voor intubatie en heeft hij onder andere onderzoek gedaan naar de werking van een homeopathisch geneesmiddel, Kalium bichromicum, bij patiënten met COPD die op de intensive care waren opgenomen. Hiermee bleek de slijmvorming significant te worden verminderd, de intubatietijd significant te worden verkort en de opnameduur significant korter te zijn dan bij de controlegroep.⁹⁾ Daarnaast heeft hij zich gespecialiseerd in de homeopathische geneeskunde bij dr. Gerhard Gersch en is hij voorzitter van de Oostenrijkse artsenvereniging voor homeopathie.

Prof. Michael Frass werd in 2004 door zijn collega-hoogleraar Oncologie gevraagd binnen het academisch ziekenhuis van Wenen een polikliniek op te zetten voor de homeopathische ondersteuning van mensen met kanker. Sindsdien behandelt hij patiënten met verschillende vormen en in verschillende stadia van kanker met homeopathische geneesmiddelen om de bijwerkingen van de reguliere behandeling te verminderen. Uit de onderzoeken die zijn gedaan naar de resultaten van de behandeling van de patiënten die hij homeopathisch behandelde, bleken zij significant minder bijwerkingen te hebben, een hogere kwaliteit van leven te hebben en gemiddeld langer te leven dan vergelijkbare patiënten die deze *supportive care* niet hadden ontvangen.^{4,5)}

Gerandomiseerde, placebogecontroleerde studie toont aan dat de gezondheidstoestand en subjectieve welbevinden significant verbetert met een aanvullende homeopathische behandeling naast de standaardbehandeling

Ontwerp

In deze pragmatisch gerandomiseerde gecontroleerde trial werden 410 patiënten die werden behandeld met een standaard antineoplastische therapie gerandomiseerd om wel of geen homeopathische aanvullende therapie bij de standaardtherapie te krijgen. De studie vond plaats aan de Medische Universiteit van Wenen, Departement Geneeskunde I, Klinische Afdeling Oncologie.

Belangrijkste uitkomstmaten

De belangrijkste uitkomstenmaten waren de globale gezondheidsstatus en het subjectieve welbevinden zoals deze werd vastgesteld door de patiënten. Bij elk van de drie bezoeken (een baseline, twee vervolgsconsulten) vulden de patiënten twee verschillend vragenlijsten in.

Resultaten

373 patiënten produceerden ten minste een van de drie metingen. De verbetering van de globale gezondheidsstatus tussen het eerste en het derde consult was significant sterker in de homeopathiegroep 7,7 (95% CI 2,3-13,0, $p=0,005$) vergeleken met de controlegroep. De controlepatiënten toonden alleen een significante verbetering in hun subjectieve welbevinden tussen het eerste en derde bezoek.

Conclusie

De resultaten wekken de indruk dat de globale gezondheidsstatus en het subjectieve welbevinden van kankerpatiënten significant verbeteren wanneer er een homeopathische behandeling wordt toegepast in aanvulling op de conventionele therapie.

Bron: Frass M et al. *Influence of adjunctive classical homeopathy on global health status and subjective wellbeing in cancer patients – A pragmatic randomized controlled trial* Complementary Therapies in Medicine (2015) 23, 309-317

Patiënten die naast de conventionele therapie ook homeopathisch worden behandeld, blijken gemiddeld langer te leven dan een vergelijkbare groep patiënten zonder homeopathische behandeling

Achtergrond

De huidige literatuur geeft de indruk dat een aanvullende homeopathische behandeling een positieve invloed heeft op de globale gezondheid en het gevoel van welbevinden bij kankerpatiënten. Naast bemoedigende case reports is er geen onderzoek naar de lange termijn overleving van patiënten die homeopathische zorg krijgen tijdens de kankerbehandeling.

Ontwerp

Er zijn gegevens verzameld van kankerpatiënten die een homeopathische behandeling hadden ondergaan als aanvulling op de conventionele kankerbehandeling in de polikliniek voor Homeopathie bij Maligne Aandoeningen van de Medische Universiteit Wenen, Departement Geneeskunde I, Wenen, Oostenrijk. Deze patiënten zijn beschreven en er is een retro-prospectieve subgroep-analyse uitgevoerd met betrekking tot de overlevingstijd. De criteria om patiënten te includeren waren ten minste drie homeopathische consulten, een fatale diagnose van de ziekte, een kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van de patiëntkarakteristieken en de overlevingstijd.

Resultaten

Gedurende vier jaar werden in totaal 538 patiënten geregistreerd die de polikliniek Homeopathie voor Maligne Aandoeningen hadden bezocht. 62,8% van hen was vrouw en bijna 20% had borstkanker. Van de 53,7% ($n=287$) die ten minste drie homeopathische consulten had ondergaan binnen vier jaar, voldeed 18,7% ($n=54$) aan de inclusiecriteria voor de overlevingsanalyse. De vormen van kanker binnen het onderzoek waren glioblastoom, long-, cholangio-cellulaire en alvlees-carcinomen, gemetastaseerd sarcoom en niercelcarcinoom. De mediane overall overleving werd vergeleken met de verwachte overlevingsuitkomsten van experts per specifiek kankertype ($p<0,001$).

Conclusie

De langere overlevingstijd in deze groep kankerpatiënten met een fatale diagnose maar met een aanvullende homeopathische behandeling is interessant. De bevindingen zijn echter gebaseerd op een kleine steekproef met beperkte gegevens over de karakteristieken van de patiënt en de behandeling. De relatie tussen een homeopathische behandeling en de overlevingstijd vereist een prospectief onderzoek bij grotere steekproeven, waarbij mogelijk *matched-pair control analysis* gebruikt wordt of *randomized trials*.

Bron: Gaerner K et al. *Additive homeopathy in cancer patients: Retrospective survival data from a homeopathic outpatient unit at the Medical University of Vienna*, Complementary Therapies in Medicine, Volume 22, Issue 2, April 2014, Pages 320-332

Supportive care aan de universiteit van Straatsburg

De Franse oncoloog en homeopatisch arts Jean-Lionel Bagot werkt sinds 2006 in verschillende klinieken in Straatsburg. Hij is hoofd van de afdeling *supportive cancer care* in de universiteitsziekenhuizen van Straatsburg. Onder zijn leiding werken verschillende professionals en vrijwilligers aan de ondersteuning van alle patiënten met kanker die hier zijn opgenomen. In zijn privépraktijk ontvangt hij dagelijks patiënten die naar hem verwezen worden door de andere oncologen in het ziekenhuis en bezoekt hij patiënten die opgenomen zijn in een kliniek voor palliatieve zorg.

Verder geeft hij les aan de universiteit van Straatsburg over zijn ervaringen met homeopathie bij patiënten met kanker en enkele jaren geleden heeft een boek geschreven over zijn ervaringen, *Cancer & Homeopathy*. Hierin beschrijft hij veel voorkomende klachten en symptomen met de best passende homeopathische geneesmiddelen. Dit in het Engels vertaalde boek is een mooi naslagwerk voor alle artsen die op een verantwoorde wijze homeopathie willen combineren met de conventionele therapie bij patiënten met kanker.

In het voorwoord van zijn boek stelt hij nadrukkelijk dat homeopathie alleen geen kanker kan genezen, maar een goede aanvullende therapie is naast de gebruikelijke therapieën.

Dr. Jean-Lionel Bagot is oncoloog en arts voor homeopathie.

Hij is een bruggenbouwer en een voorvechter voor integrale geneeskunde in Frankrijk.

Over zijn carrière vertelt hij het volgende:

‘Toen ik oncologie studeerde aan het

Alexis Vautrin Centre in Nancy en daarna aan het *Institut Gustave Roussy* in Villejuif bij Paris realiseerde ik me al snel dat homeopathie een rol kon spelen bij *supportive care* en welk voordeel het patiënten zou kunnen geven als homeopathie geïntegreerd zou zijn binnen oncologische centra.

Het gebeurde allemaal tamelijk snel. In 2006, kort nadat ik afstudeerde, nodigde prof. Jean-Philippe Brettes mij uit te komen werken op de afdeling senologie (aandoeningen van de borst, met name borstkanker) in de universiteitsklinieken van Straatsburg om de eerste *homeopathic supportive care clinic* te leiden.

In dezelfde tijd nodigde Jean-Philippe Wagner, een radio-oncoloog en een fervent voorstander van *Integrative Medicine*, mij uit om zijn dynamische team te komen versterken in de kliniek *Strasbourg Oncologie Libéral* van het Sainte-Anne ziekenhuis. Mijn aanwezigheid tijdens de behandeling stelde mij in staat om nog beter de behoefte van patiënten te begrijpen en snel te reageren als er bijwerkingen optraden.

Discussies en voortdurende gesprekken met andere zorgverleners leidde tot een werkelijk holistische benadering in de patiëntenzorg en ontwikkelde mijn begrip voor hun praktische behoeften tijdens de behandeling. Nog steeds onder leiding van Jean-Philippe Wagner creëerden wij het samenwerkingsverband ‘Cathy’s glimlach’ om *supportive care* te ontwikkelen en het voor iedereen toegankelijk te maken. Geleidelijk vond er synergie plaats in Straatsburg. Er werd een echte “school” voor *supportive care* gevormd rond een groep professionals die elkaar regelmatig ontmoetten binnen het lokale kankernetwerk.

In 2010 ging ik ook meewerken binnen het palliatieve zorgteam van de *Clinique la Toussaint* in Straatsburg. In de palliatieve zorg wordt er meer dan waar dan ook rekening gehouden met alle dimensies van de patiënt: fysiek, mentaal, spiritueel, sociaal, artistiek... Homeopathie had, logisch genoeg, een rol te spelen. Met bijna vierduizend homeopathische consulten per jaar in de *supportive care* groeide mijn ervaring snel, de therapeutische indicaties werden bevestigd en de geneesmiddelkeuze verbeterde wat weer leidde tot betere resultaten. Vanaf het begin scheen homeopathie perfect tegemoet te komen aan de verwachtingen van patiënten en van mijn collega’s. Het vult de andere mogelijkheden aan in de zorg en ondersteuning van de persoon, zonder het risico van bijwerkingen of interactie met andere behandelingen.’

In Frankrijk heeft Jean-Lionel Bagot een samenwerkingsverband opgericht, *Société Homeopatique Internationale en Soins de Support Oncologie* (SHISSO www.shisso-info.com) oftewel *International Society of Homeopathic Supportive Care in Oncology* (IHSSCO), waar naast oncologen, radiologen, internisten, huisartsen en homeopathische artsen ook apothekers en drogisten samenwerken. Tijdens studiedagen maken zij met elkaar protocollen per aandoening en voor elke oncologische behandeling of bijwerking die er is. Dit vormt nu al een enorme database die continu in omvang toeneemt.

'Homeopathie is in Frankrijk de meest gebruikte vorm van complementaire geneeskunde bij patiënten met kanker. Er zijn echter nog geen supportieve care richtlijnen voor deze therapie.

De *International Society of Homeopathic Supportive Care in Oncology* (IHSSCO) heeft aanbevelingen ontwikkeld voor oncologie waarbij rekening gehouden wordt met het similia-principe, de individualisatie en de oneindige verdunningen (potenties) die eigen zijn aan de homeopathie.

Wij gebruikten de methode 'recommendations by formal consensus' die voorgesteld zijn door de hoogste gezondheidsautoriteiten.

Zeven stuurgroepen bestudeerden respectievelijk het begin van kanker, chemotherapie, target therapieën, bestraling, hormoontherapie en de nabehandeling van mensen die kanker hebben gehad. Er zijn dertig aanbevelingen bediscussieerd, geamendeerd en unaniem aangenomen in de plenaire sessie. Er zijn echter bepaalde situaties die een geïndividualiseerd homeopatisch consult vereisen.

Deze aanbevelingen vormen een deel van een programma om 'good practice' te verbeteren in *supportive care*. Zij zijn indicatief en komen op geen enkele manier in plaats van een geïndividualiseerd homeopatisch consult.

Zij zijn heel veilig om te gebruiken omdat er geen geneesmiddelinteracties of bijwerkingen zijn van een homeopatisch geneesmiddel.

De lage kosten maken hen voor iedereen toegankelijk.

Zij zouden getest moeten worden in de praktijk en in toekomstige klinische studies.

Bron: Bagot JL et al, Jean-Lionel Bagot, Jean-Claude Karp, Christiane Messerschmitt, Véronique Lavallée, Hervé Blajman, Fabrice Veron, Isabelle Fischer-Levy, Odile Tourneur-Bagot, Jean-Philippe Wagner, *Therapeutic recommendations of the International Homeopathic Society of Supportive Care in Oncology* (IHSSCO), *La Revue d'Homéopathie*, Volume 8, Issue 4, December 2017, Pages e47-e55

Enkele praktijkvoorbeelden uit de praktijk van dr. Jean-Lionel Bagot

CASUS 1. *Plamoplantaire erythrodyesthesie graad III, ten gevolge van capecitabine*

Consultdatum: 13 juni 2008.

Een 88-jarige vrouw is door haar oncoloog ingestuurd voor een homeopathische behandeling van de bijwerkingen van capecitabine (Xeloda®). Zij is bekend met borstkanker en heeft een kleine lymfkliermetase in de hals.

Foto 1.

Als bijwerking van de behandeling heeft zij een palmoplantaire erythrodyesthesie graad III ontwikkeld. Zij heeft enorme kloven en pijn en kan geen schoenen dragen (zie foto 2).

Foto 2.

Behandeling met homeopathie en isotherapie

Geneesmiddelen

Petroleum 7 CH, tweemaal daags drie globuli voor de kloven

Nitricum Acidum 7 CH, tweemaal daags drie globuli voor de kloven

Bovista 7 CH tweemaal daags drie globuli voor de oedemateuze zwelling

Capecitabine 7 CH eenmaal daags drie globuli (isotherapie) voor de bijwerkingen van capecitabine

Calendulazalf, tweemaal per dag voor de wondgenezing

Tweede consult na vier weken (zie foto 3)

Foto 3. Ondanks voortzetting Capecitabine

Voortzetting behandeling: homeopathie en isotherapie

Geneesmiddelen

- Petroleum 9 CH 1 dd 3 globuli
- Nitricum Acidum 9 CH 1 dd 3 globuli
- Bovista 7 CH 1 dd 3 globuli
- Capecitabine 7 CH 1dd 3 globuli als isotherapie
- Calendula zalf 2 x per dag

Zeven weken later wordt de chemotherapie beëindigd (zie foto 4). Haar voeten zijn ondanks de chemotherapie volledig hersteld, het oedeem is weg en de kloven zijn over. De homeopathische behandeling wordt afgesloten.

Foto 4.

Foto 5. Remissie van de metastase gedurende zes maanden met capecitabine

CASUS 2. Behandeling nierkanker met sorafenib.

Bijwerking: pijnlijke blaren (zie foto 6)

Foto 6.

Behandeling met homeopathie en isotherapie

Geneesmiddelen

Sorafenib 7 CH drie globuli voor de maaltijd (isotherapie) om de bijwerkingen van sorafenib tegen te gaan.
Cantharis 7 CH tweemaal daags drie globuli in verband met de blaren

Tweede consult na ongeveer tien weken

Resultaat: flinke verbetering vooral van de pijn maar ook van de zwelling en de blaren ondanks voortzetting van de chemotherapie (zie foto 7)

Foto 7.

Het is verbazend hoe problemen die onoplosbaar lijken, oplosbaar worden wanneer iemand echt luistert.

CARL JUNG

Homeopathie in de oncologische praktijk

Zowel prof. Michael Frass als dr. Jean-Lionel Bagot zijn mensen van de praktijk. Zij zien dagelijks patiënten en door hun ervaring, nauwkeurige verslaglegging en artikelen groeit de wetenschappelijke kennis die zij aan andere artsen weer overdragen via lezingen, workshops, artikelen en boeken.

Begeleiding bij de diagnose

Vanaf het moment dat patiënten de diagnose ‘kanker’ horen van hun behandelend arts kunnen zij in Straatsburg ondersteunende homeopathische begeleiding krijgen. Voor de meeste mensen betekent de diagnose ‘kanker’ een doodsvonnis. Angst is dan meestal de emotie die overheerst. De homeopathische geneesmiddelen Aconitum (monnikskap) of Opium (slaapbol) kunnen meehelpen om de angst, schrik en paniek te verminderen, afhankelijk van de individuele reactie.

Begeleiding van operaties

Homeopathisch gezien zijn de Arnica (valkruid) en Calendula (goudsbloem) de aangewezen geneesmiddelen van eerste keuze voor een sneller herstel en minder klachten van en na een operatie.

Begeleiding van chemotherapie, radiotherapie en hormoontherapie

Er zijn mogelijkheden om bijwerkingen van chemotherapie, radiotherapie en hormoontherapie te verminderen. Een van de mogelijkheden is het toedienen van het conventionele medicijn in een homeopathische dosering. Dit wordt ‘isopathie’ genoemd, omdat er gewerkt wordt met een geneesmiddel dat is gemaakt van dezelfde stof die de klachten veroorzaakte. Vaak moet er echter gezocht worden naar geneesmiddelen die passen bij de individuele reactiepatronen. Hiervoor is meer homeopathische kennis van zaken vereist.

Behandeling van pijn, vermoeidheid en palliatieve zorg

Voor de behandeling van pijnklachten en vermoeidheid bestaan een aantal beproefde geneesmiddelen, evenals voor de palliatieve zorg. De meeste homeopathische geneesmiddelen zijn niet alleen gericht op de fysieke klachten maar ook of juist op het mentale en emotionele beeld dat mensen vertonen.

Zo is bijvoorbeeld Arsenicum album als homeopathisch geneesmiddel vaak een goed middel in de stervensfase. Het kan meehelpen dat mensen hun angst los kunnen laten en in vrede kunnen sterven.

Uiteraard is voor deze behandeling kennis van zaken noodzakelijk, ook om de reacties goed te kunnen interpreteren.

Conclusie

Homeopathische geneesmiddelen kunnen de bijwerkingen van de behandeling verminderen, waardoor mensen zich beter voelen, minder klachten hebben, mogelijk langer leven en de reguliere behandeling beter kunnen ondergaan. Hierdoor wordt ook de kans op succes vergroot van de conventionele behandeling. ■

Literatuur

1. Kusse F et al, *Bewijs voor homeopathie doet niet onder voor dat van regulier*, Tijdschrift voor Integrative Geneeskunde, 2013, 162-167
2. Brands M, *Homeopathie, het ‘helpt’ maar ‘werkt’ het ook? Wereldbeeld en wetenschapsbeeld verward*, Tijdschrift voor Integrative Geneeskunde, 2017, 181-186
3. Dr. med. Jens Wurster, *De homeopathische behandeling en genezing van kanker en gemetastaseerde tumoren*, vertaling A. van Wel, A&M AGI, Koog aan de Zaan, 2012
Oorspronkelijke uitgave: Wurster, Jens, *Die homöopathische Behandlung und Heilung von Krebs und metastasierter Tumore*, 2006, Verlag Peter Irl, 82321 Buchendorf
4. Gaerner K et al. *Additive homeopathy in cancer patients: Retrospective survival data from a homeopathic outpatient unit at the Medical University of Vienna*, Complementary Therapies in Medicine, Volume 22, Issue 2, April 2014, Pages 320-332
5. Frass M et al. *Influence of adjunctive classical homeopathy on global health status and subjective wellbeing in cancer patients – A pragmatic randomized controlled trial* Complementary Therapies in Medicine (2015) 23, 309–317
6. Jean-Lionel Bagot, *Cancer & Homeopathy. How to alleviate the side effects of chemotherapy, radiation, surgery and hormone therapy*. Narayana Verlag, 2015
7. Krakowski I et al. [For a coordination of the supportive care for people affected by severe illnesses: proposition of organization in the public and private health care centres]. In het Frans. Bull Cancer, 2004 May;91(5):449-56
8. Frenkel M, *Is There a Role for Homeopathy in Cancer Care? Questions and Challenges*. Curr Oncol Rep. 2015 Sep;17(9):43. doi: 10.1007/s11912-015-0467-8.
9. Frass M, Dielacher C, Linkesch M, Endler C, Muchitsch I, Schuster E, Kaye A. *Influence of potassium dichromate on tracheal secretions in critically ill patients*. Chest. 2005 Mar;127(3):936-41.
10. Jean-Lionel Bagot, Jean-Claude Karp, Christiane Messerschmitt, Véronique Lavallée, Hervé Blajman, Fabrice Veron, Isabelle Fischer-Levy, Odile Tourneur-Bagot, Jean-Philippe Wagner, *Therapeutic recommendations of the International Homeopathic Society of Supportive Care in Oncology (IHSSCO)*, La Revue d’Homéopathie, Volume 8, Issue 4, December 2017, Pages e47-e55

Samenvatting

Prof. Moshe Frenkel: 'Ondanks de vooruitgang in de kankerbehandeling blijven patiënten nog steeds last en handicaps ervaren tijdens de behandeling en daarna. Als gevolg hiervan gebruiken patiënten complementaire methoden zoals homeopathie om hiervoor verlichting te vinden.

Gegevens vanuit verschillende bronnen suggereren dat kankerpatiënten overal ter wereld in toenemende mate homeopathie gebruiken.

Met de huidige trend in de oncologie om te kijken naar *personalized medicine*, nanotechnologie en het gebruik van stoffen die het immuunsysteem beïnvloeden, is het nodig om open te staan voor nieuwe behandelmogelijkheden die in het verleden als onwaarschijnlijk werden beschouwd.

Studies van homeopathische geneesmiddelen in combinatie met conventionele kankercare laten zien dat deze geneesmiddelen de kwaliteit van leven verbeteren, de symptoomlast verminderen en mogelijk de overleving verbeteren bij patiënten met een dodelijke ziekte. In vitro-onderzoeken, dierstudies en klinische interventies die homeopathie combineren met conventionele kankercare suggereren dat homeopathie het welzijn van patiënten zou kunnen verbeteren en de progressie van kanker en de overleving van de patiënt zou kunnen beïnvloeden.

Deze bevindingen rechtvaardigen uitgebreide klinische studies om de effecten van homeopathie op kanker en de overleving van de patiënt te onderzoeken.

Hoewel aanvullend onderzoek nodig zijn om deze bevindingen te bevestigen, gezien de lage kosten en minimale risico's, en de potentiële omvang van de homeopathische effecten zou men in bepaalde situaties homeopathische middelen kunnen beschouwen als een extra hulpmiddel om te integreren in de kankercare.^{7,8)}

Summary

Prof. Moshe Frenkel: 'Despite advances in cancer care, patients continue to experience distress and disability during cancer treatment and afterward. As a result, patients use complementary modalities such as homeopathy to address these needs. Data from several sources suggest that cancer patients throughout the world increasingly use homeopathy. With the current trend in oncology to look at personalized medicine, nanotechnology, and utilization of substances that affect the immune system, there is a need to keep an open mind to new possibilities of care that in the past were considered implausible. Limited research has suggested that homeopathic remedies appear to cause cellular changes in some cancerous cells. In animal models, specific homeopathic remedies have had an inhibitory effect on tumor development. Studies of homeopathic remedies combined with conventional cancer care show that these remedies improve quality of life, reduce symptom burden, and possibly improve survival in patients with fatal disease. In vitro studies, animal studies, and clinical interventions that combine homeopathy with conventional cancer care suggest that homeopathy might improve the well-being of patients and might affect the progression of cancer and patient survival. These findings warrant comprehensive clinical studies to determine the effects of homeopathy on cancer and patient survival. Although additional studies are needed to confirm these findings, given the low cost and minimal risks and the potential magnitude of homeopathy's effects, in certain situations, one might consider the use of homeopathic remedies as an additional tool to integrate into cancer care.'^{7,8)}

Te midden van de moeilijkheid ligt de mogelijkheid.

ALBERT EINSTEIN